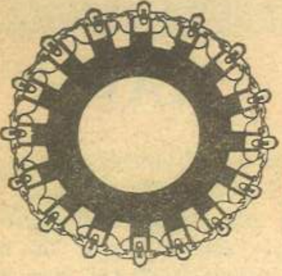

işçikültürü

● İşçi Kültür Derneği Merkez Yayın Organı ● Sahibi: İşçi Kültür Derneği adına İlhan Akalın ● Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Neşe Erdilek ● Ayda bir yayınlanır ● Yönetim: Dere Sokak 10/2 Dışkapı / Ankara

İŞÇİ KÜLTÜR DERNEĞİ MERKEZ YAYIN ORGANI SAYI : 7- OCAK 1978 250 KURUŞ

MC'NİN SANSÜR TÜZÜĞÜ KALDIRILMALI !

Yeni sansür tüzüğünün 18. maddesi, yasaklamalara yenilerini ekledi. Yeni getirilen yasaklamalar şu şekilde açıklandı:

"Anayasa ve demokratik hukuk devleti ilkelerini veya Anayasa güvencesi altında bulunan hak ve özgürlükleri tehlikeye sokucu veya saygınlığı yitirici etki yapan film ve senaryolarla, sınıf, din, mezhep, tarikat veya ırk kavgasını körükleyen devlet veya ulus bütünlüğünü bozucu, bölücü veya ulusal duyguları incitici etki yapanlar" sansür kurallarına göre yasaklanacaktır.

Yeni sansür tüzüğünün 18. maddesi düşüncenin sinema yolu ile açıklanmasını bir kez daha kısıtlayıp denetim altına aldı. Sansür tüzüğü, yeni şekliyle bütün filmlerin MC doğrultusunda yapılmasını ve kendi ideolojilerine aykırı olmasını sağladı.

MC, sansür yönetmeliğine göre, insanları sömürme "hak ve özgürlüğüne" karşı çıkan, emekçilerin sınıf çıkarlarının patronlarınkiyle uyuşamayacağını anlatan filmler engellenecek. Bölgesel dengesizlikleri sergileyen filmler halkın huzuruna çıkarılamayacak.

Yeni sansür yönetmeliği getirdiği tüm kısıtlamalarla MC'ye aykırı tüm filmlerin beyaz perdeye yansımasını önledi.

SANSÜR KURULU

MC Hükümeti getirdiği sansür yönetmeliği ile sansür kurullarını yeniden oluşturdu. Sinema filmlerini denetleyecek kurullar tamamiyle MC emrindeki kişilerden meydana geldi. Yeni tüzükte kademeli olarak belirtilen tüzük kurulları İçişleri, Kültür Bakanlıkları ile Emniyet ve Basın Yayın Genel Müdürlükleri mensuplarından oluşturuldu.

MC sansür bürosu olarak çalışacak olan bu kurullar "sinemadan başka eğlencesi

(Devamı Sayfa 7'de)

Bursa mitinginden bir görünüş

MC GİTTİ, ANTİFAŞİST MÜCADELE SÜRÜYOR

Birçok güçlük, engel, engelleme çabası aşılarak antifaşist birlik geliştirilmeye çalışılıyor. MC'ye karşı edinilen deneyler, tek gerçek güvencenin işçi ve emekçilerin örgütlü birleşik gücü olduğunu gösteriyor.

Antakya şube korusu düzenlenen antifaşist gecede görülüyor.

MC'nin düşmesi faşist terörün sonu olmadı. Aksine saldırı ve cinayetler yoğunlaşarak sürüyor. İşçi ve emekçiler ekonomik-demokratik haklarına yönelen her saldırıyı her geri adımı kıracaklardır. Tıpkı MC döneminde olduğu gibi.

Antifaşist güçlerin eylembirliğinin ne kadar etkili olduğu MC'nin son dönemlerinde giderek yaygınlaşan eylemlerde daha açık görüldü. Bursada, İzmirde, Antakyada, yurdun dörtbir yanında, yükselen sesler bunu gösteriyordu. Derneğimiz şubeleri bütün bu eylemlerde üzerine düşen görevi yerine getirdi. Demokratik güçlerin eylem birliğinin öneminin bilinciyle bundan böyle de yerine getirecek.

TEMSİLCİLER TOPLANTISI YAPILDI

23.10.1977 Günü Ankarada Genel Merkez yönetcileri ve şubelerden gelen temsilcilerin katılmasıyla bir toplantı düzenlenmiştir. Yoğun bir çalışma ortamında geçen toplantıda geçmiş çalışmalarımız değerlendirilmiş, önümüzdeki hedefler tartışılmıştır.

Genel Merkez adına önümüzdeki döneme ilişkin görüşler açıklandıktan sonra bu konuda şubelerin görüşleri dile getirilmiştir. Şube temsilcileri ayrıca sözlü yada yazılı raporlarla çalışmalarını ve sorunlarını anlatmışlardır.

Örgütlenmemizin yaygınlaştırılması ve çalışma dallarında etkinliğin arttırılması yönündeki yeni öneriler bütün arkadaşlara yeni perspektifler açmıştır.

Toplantı sonunda katılanların tümü, böyle toplantıların yararında birleşmişlerdir. Hem şubelerarası hem de şubelerle Genel Merkez arasında bilgi ve deney alışverişinin önemi vurgulanmıştır.

SICAK KAR

Ankara Şubemiz 26 Aralık 1977 günü AST salonunda ilk film gösterisini düzenledi. Gösteriyi yaklaşık binyüz kişi izledi. "Sıcak Kar" adlı film ünlü çağdaş Sovyet romancısı Yuri Bondarev'in aynı adlı romanından yararlanılarak yapılmış. Konu 2. Dünya savaşının en kanlı günlerinde geçiyor. Stalingrad'a faşist ordular saldırıyor, başarılı savunma karşısında püskürtülüyorlar.

Sınırlı olanaklarına rağmen Ankara şubemizin böyle bir girişimi gerçekleştirebilmesi önemli gelişmeleri müjdeliyor. Gerek derneğimizin tanıtılması, gerek önemli sanat yapıtlarının sunulması gerekse sağladığı maddi katkı ile çok yararlı bir çalışma türü başlatılmış oldu.

SİNEMA — Ayşe UĞUR — otobüs

"Otobüs" filmi, Danıştay kararıyla sansür engelini aşarak Türkiye' de de gösterilmeye başladı. "Otobüs"ün öykü yazarı ve yönetmeni Tunç Okan. Filme emeği geçenlerin hemen tümü de Tunç Okan gibi uzun süredir yurt dışında yaşayan Türkler.

"Otobüs" bir tepki filmi. Yabancı ülkelerde çalışmak zorunda bırakılan işçilerin horlanışına, aşağılanmasına; gittikleri gelişmiş kapitalist toplumların yoz düzenine duyulan tepkinin filmi.

"Otobüs"te köylerinden kopup İsveç'e çalışmaya gelen 9 Türk işçisi anlatılıyor. Eski püskü bir otobüsle İsveç'e gelen 9 işçi paralarını ve pasaportlarını bir dolandırıcıya kaptırırlar. Ve İsveç'in başkenti Stockholm'ün koca bir alanında otobüsün içinde kalakalırlar. Milyonlarca insanın arasında yapayalnızdırlar. Otobüsten ancak geceleri, yiyecek birşeyler bulmaya, kenti dolaşmaya çıkarlar. Sonra tekrar, perdeleri sıkıca kapalı otobüslerine sığınırlar.

9 Türk işçisinin gece dolaşmalarında başlarına gelmedik kalmaz. Alaya alınırlar, kovalanırlar; tüketim toplumunun batağında "gününü gün etmeye" çalışanların ağına düşerler. İçlerinden ikisi arkadaşlarını gözden yitirip kaybolur. Biri ölür, diğeri öldürülür.

İşçiler; dillerini, yaşayış biçimlerini hiç bilmedikleri bu insanların arasında şaşkın, saf ve çekingendirler. Kaçmak, saklanmaktan başka düşünceleri yoktur.

Kuşkusuz, ne Türk işçileri bu filmde gösterildiği gibi şaşkın, hatta korkaktır -köyünden yeni kopup gelmiş de olsa-; ne de İsveçliler -en azından işçileri, emekçileri- bu kadar acımasız, yozdur. Film, bir "tepki"nin filmi, Tunç Okan'ın tepkisinin filmi. Okan yıllardır yurtdışında Türk işçilerini görmüş, onların aşağılanışını, horlanışını izlemiş. Filminde de bunları göstermek istemiş. Bunların yanı sıra ileri kapitalist ülkelerin içinde bulunduğu çöküntüyü, yabancılaşmayı da kendi üslubuyla anlatmaya çalışmış. Ancak olayların nedenlerine inemediği, bilimsel bir gözle değerlendirme yapamadığı için, filminde önemli yanlışlara düşmüş.

Filmde ele alınan 9 Türk işçisinin neden bir otobüs içinde İsveç' te olduğu; çeşitli olaylarla karşılaşmalarına, hatta ölmelerine yol açan yolculuğun nedeni üzerinde durulmuyor. 9 işçinin tanımadıkları bir toplumda parasız, çaresiz kalışları bir olay; ancak hiçbir insan 2 gün ve gece aç, susuz, dondurucu bir soğukta kalıp da, bir kurtuluş yolu aramadan kendini olayların akışına bırakmaz. Bu insanın çaresizliğini anlatmaz. Çünkü insanın özelliği "düşünmesi"dir. Koca bir kentte, dil bilmese de, yabancılık çekip ürkse de çare arar; düşünür, konuşur. Ama bu 9 insan, tepkisiz, sadece korkuyor. Üstelik aralarından iki arkadaşları, kaybolduğunda tepki göstermiyor, merak etmiyor, üzülmüyor, konuşmuyorlar. İnsanlığın düşünme, yaratıcılık, arkadaşlık gibi özelliklerini yok sayıyor Tunç Okan.

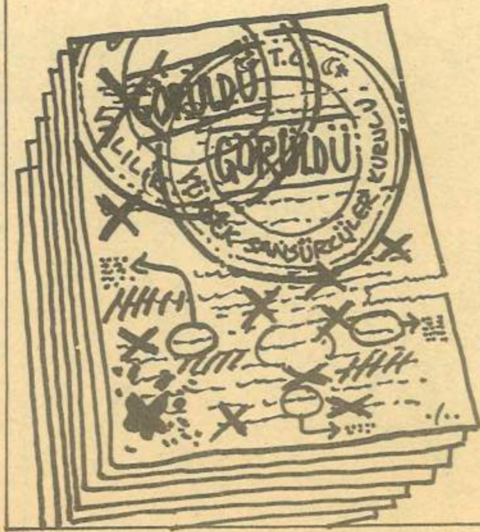
İsveç toplumunu değerlendirirken de yine yanlışlar içinde Okan. İleri kapitalist bir toplumda, insan ilişkileri yozlaşmıştır, insanlar birbirine yabancılaşmıştır. Ama filmde, bu toplumun eleştirisi sadece seks manyaklıklarını sergilemek şeklinde yapılamaz. Bu, işi basite almaktır, özünü saptırmaktır. Üstelik İsveç toplumunun tümünü yoz, ahlaksız göstermek, isveç nalkına saygısızlıktır. Düzen eleştirisi ile, o toplumda yaşayan insanların tümünü insanlık dışı, manyak tipler olarak göstermek farklı şeylerdir.

Daha önce belirttiğimiz gibi film, Tunç Okan'ın tepkisinin filmi. Ama toplumsal birsorun ile ilgili olması, Yeşilçam filmlerinden bezmiş seyirci için ilginç. Bu nedenle de Türkiye'de geniş yankı buldu.

Filmin görüntüleri, müziği, seçilen tipler ve oyunculuk gerçekten başarılı. Tunç Okan'ın, belirttiğimiz eksikliklere rağmen böyle bir konuya eğilmesi olumlu. İleride olayları yüzeysel değil, özüne inerek verirse başarılı yapıtları olabilir. Ama abartmaya gerek yok, gerçekler yeterince çarpıcı.

ŞARLO ÖLDÜ

"BEN BARIŞ KIŞKIRTICISIYIM"

Charles CHAPLIN

BURŞA ŞUBEMİZİN DÜZENLEDİĞİ GECE

Bursa şubemizdeki arkadaşlar 1977 yılının çalışmalarını Aralık ayı içinde düzenledikleri bir geceyle başarılı bir şekilde sergilediler. Bursa şubesi lokalinde yapılan gece şube başkanı Mehmet Yazıcı'nın konuşmasıyla açıldı. Yazıcı dernek çalışmalarının genel bir özetini yaptı. Daha sonra söz alan üye Reha Pekünlü'nün konuşması ise kültür üzerine idi.

Tiyatro bölümü kendi yazdığı bir oyun sergiledi. Oyun, izleyen işçi ve emekçilerin uzun alkışlarıyla son buldu. Geceye Yenişehir Kültür Derneği de koro ve halk oyunları ekipleriyle katılarak coşkuyu daha da artırdı.

ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARI

Derneğimizin örgütlülük düzeyi bir yandan niteliğini yükseltirken bir yandan da yeni şubelerin kuruluş çalışmaları sürüyor. Peşpeşe haberler geliyor.

Giresun şubesi hazırlıklarını tamamlayarak kuruluşunu gerçekleştirdi. Tarsus'tan Tarsus'un Yeşilkuyu köyünden kuruluş öncesi çalışmaların ilerlediği bildirildi. Diyarbakır'da da benzer gelişmelerin olduğu ve kuruluşun yakında tamamlanacağı öğrenildi.

● İŞÇİ SINIFIYLA OMUZ OMUZA ●

Derneğimiz işçi sınıfı mücadelesine her alanda omuz vermeye devam ediyor. Geçtiğimiz günlerde imzalanan sözleşmeyle Sosyal-İş Sendikasının Ankara'da Noterler Birliği işyerinde uzun bir süredir başarıyla yürüttüğü grev sona erdi. Ankara Şubemiz daha grevin ilk günlerinde grev yerini ziyaret ederek işçi kardeşlerimize dayanışmamızı ilettiler. Birlikte çalındı söylendi.

Konuşa konuşa...

AT İZİ KARIŞMIŞ İT İZİNE

"Propaganda" İtalyancadan dilimize girmiş bir sözcük. Türkçe sözlükte anlamı şöyle açıklanıyor: "Herhangi bir düşünceyi, bir kanıyı yaymak ve ondan yana olanları çoğaltmak için söz, yazı ya da başka araçlarla yapılan etki". Pek güzel ve eksiksiz bir açıklama olmamakla birlikte, işin bazı önemli yanlarına işaret ediyor.

Propaganda denince ilk akla gelen, daha çok düşüncelerle, düşüncelerin başkalarına aktarılmasıyla, yayılmasıyla ilgili bir eylem. Aslında içinde en küçük bir düşünce kırıntısının bile bulunmadığı kalabalık gösteriler, tümüyle kaba kuvvete dayanan kanlı saldırılar da, yapanın ideolojisine göre, propagandanın kapsamına giriyor, hatta onun en önemli parçasını oluşturabiliyor. Faşistlerin kitap yakma törenleri, düzenli ve planlı biçimde sürdürdükleri kanlı saldırıları bunun örnekleri arasında. Ama şimdilik işin bu yanını bir kenara bırakalım.

Şu yaşadığımız günlerde at izi it izine öyle karışmış ki, sadece söylenip duran sözlere bakarak bir şey anlamak mümkün değil. Bakın en azılı sosyalizm düşmanlarına: Hiç bir sağcı, gerici parti sözcüsü ya da siyaset adamı halkın önüne çıkıp da "kapitalizm şöyle iyidir, böyle güzeldir" demiyor. Kimileri açıkça adını vererek, kimileri hiç adını karıştırmadan kapitalizmin kötülüklerini sayıp döküyorlar. Yıllardır sosyalistlerin ortaya atıp savundukları, gerçekten de sosyalizmin malı olan düşünceleri dillerinden düşürmüyorlar. Örneğin, bugünlerde hangi gerici parti ya da politikacı "kalkınma"dan söz açsa "makina yapan makinalar" üretmekten, "fabrika yapan fabrikalar" kurmaktan dem vuruyor. Oysa, çok iyi biliyorlar ki, bu sosyalist hareketin ta 1960'lardan beri savunduğu ve ancak sosyalizmi hedef alan bir iktidarın gerçekleştirebileceği bir düşünce.

Faşist baskıların, saldırıların, cinayetlerin sorumluları demokrasiyi ne kadar sevdiklerini, ona ne kadar bağlı olduklarını belirtmekten hiç geri durmuyorlar. İşçinin, emekçinin üç kuruşunda bile gözü olanlar, "çalışanın alın terinin karşılığını vereceğiz" diye habire nutuk atıyorlar.

Öyleyse, sadece söylenenleri dinlemek yetmiyor. Söyleyene ve söyletene de bakmak gerek. Yani, kim söylüyor ve neden söylüyor? O zaman anlıyoruz ki, durmadan tekrarlanan dertler, aslında, onları sayıp dökenler için hiç de dert değil. Peki, insan kendi derdi olmayan şeylerden niye yakınsın; onlara çözüm yolu bulmak için ne diye ortalara düşsün? Çünkü, dertlerin asıl yaratıcıları, günden güne artan sayıda insanın sessiz kalmaktan vazgeçtiğini görüyorlar. Bu yüzden, bu dertlere sahip çıkar görünerek onların kafalarını bulandırmaya çalışıyorlar.

Ama bu kadarı da yeterli değil. Bir de, yapılan işe bakmalı. Halk arasında yaygın bir söz vardır: "Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz" derler. Yani, kişinin aynası, kişinin ne olduğunu gösteren yaptığı iştir; yoksa ettiği laf değil. Öyle ya, "ilk hedefimiz yoksullukla mücadele" diye işbaşına gelenler, iğneden ipliğe zam yaparak, yani yoksulluğa yoksulluk katarak siftah ediyorlar.

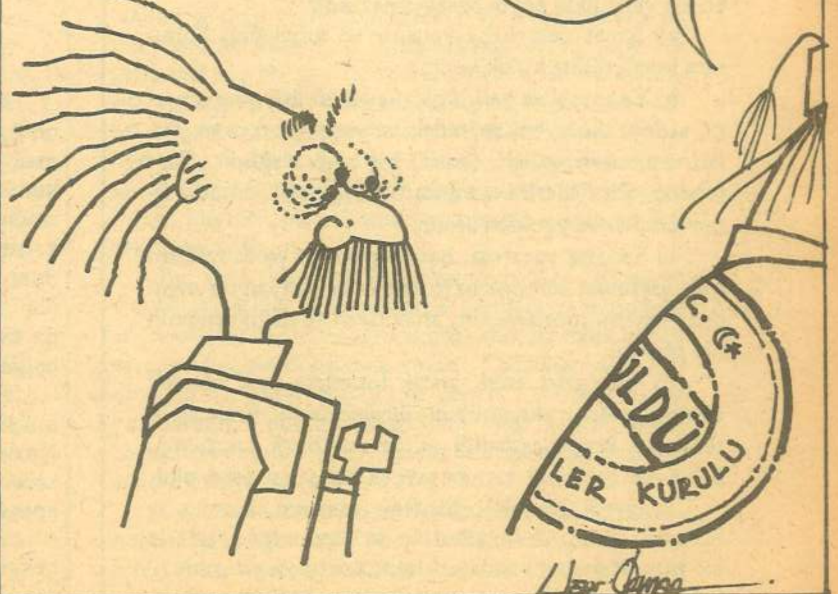
Peki, niye böyle yaparlar acaba? Propagandaları neden yalan-dolan üzerine kurarlar? Nedeni şu: Onların istedikleri, kendi düzenlerini devam ettirmek; emeğiyle geçinenlerin, hayatı yaratanların dünyayı yönetir duruma gelmelerini önlemek. Bunun için propagandalarının temeli de amacı da yanıltmadır, aldatmacadır. Hatta zaman zaman öyle ileri giderler ki, halk kitlelerini dangalak yerine koydukları da olur. Bakın, bunların en gerici, en saldırgan kesimi olan faşistlerin ağababası Hitler, bundan otuz-kırk yıl önce ne demiş: "Büyük kitlelerin özümleme, anlama yeteneği son derece sınırlı, kavrayışı dar, hafızası da zayıftır. Şu halde, bir propaganda, etkili olabilmek için, birkaç belli noktaya indirilmeli ve bunlar, yetersiz bir dinleyicinin bile ana fikri kavrayabilmesi için, basmakalıp formüller halinde, amaca ulaşılana kadar tekrarlanmalıdır".

Sadece faşistler değil, onların dışındaki gerici akım ve örgütler de derece derece uymuşlardır bu öğüte. Ama kitleleri uzun süre aldatmak mümkün değil.

Zaten insanlığın tanık olduğu bu en vahşi dangalaklığı tarihin çöp sepetine atan da geniş, örgütlü halk kitleleri olmadı mı?

KÜLTÜR VE SANATTA B

★ Sosyalist toplum kültürün her alanında olduğu gibi müzikte de çok ileri noktalara sıçramış bulunuyor. Günümüzde SSCB'de 110 senfoni ve oda orkestrası, 26 halk müziği ve nefesli sazlar orkestrası, 45 koro, 68 dans ve şarkı topluluğu bulunuyor. Bu rakamlara Radyo-TV, opera, bale, tiyatro vb. orkestraları dahil edilmemiştir...

İlkokullarda, ortaokullarda, liselerde üniversitelerde tekrar tekrar okutulan tarih kitapları yazının icadından önceki dönemi "tarih öncesi" diye niteler. Marx ise kapitalizmin "insan toplumunun tarih öncesi aşamasının son bölümü" olduğunu söylüyor. Çünkü, diye de ekliyor, "kapitalist üretim ilişkileri toplumsal üretim sürecinin son uzlaşmaz biçimidir"

Gerçekten de, dünyanın ilk sosyalist devriminden bu yana geçen altmış yılda, toplumsal yaşamın bütün alanlarında ortaya çıkan köklü dönüşümler bu belirlemenin doğruluğunu açıkça göstermektedir. Büyük Ekim Devrimi kültür ve sanatı da derinden etkilemiş bu alanda da büyük değişimlere, dev ilerlemelere yol açmıştır.

SOSYALİST GERÇEKÇİLİK

Büyük Ekim Devrimi'nden sonra, işçi sınıfının bilimsel dünya görüşüne dayanan bir sanat kuramı, birçok sanatçının benimsediği bir sanat anlayışı ortaya çıkmıştır. "Sosyalist gerçekçilik" deyimini 1930'larda ilk kez kullanan, çağımızın en büyük yazarlarından biri olan Maksim Gorki'dir. Daha sonra, yarım yüzyıla yakın bir süre içinde bu görüş çeşitli aşamalardan geçmiş; yanılgıları ve eksiklikleri giderilmiş; gerek kuramsal olarak, gerekse çeşitli sanat eserlerinde yansımasını bulan somut ürünlerle git gide geliştirilmiştir.

Sosyalist gerçekçiliğin temelleri ya da ilkeleri, bugün genellikle şöyle özetlenmektedir:

a) Sanat gerçekliği yansıtır ve sergilediği konunun kendi diline kulak verir.

b) Yeteneği ve belirli bir dünya görüşü olan sanatçı, sadece dinleyen, seyreden ve yaşamın ona verdiklerini aktaran edilgin (pasif) bir aracı değildir. Tam tersine, gördüklerini yaratıcı bir biçimde yeniden biçimlendirir ve yeniden üretir.

c) Sanatta yaratma, basit bir kopya ya da taklitin çok ötesinde, kendine özgü nitelikler taşıyan bir olgudur; yaşamı incelemenin, anlamanın ve değiştirmenin bir aracıdır.

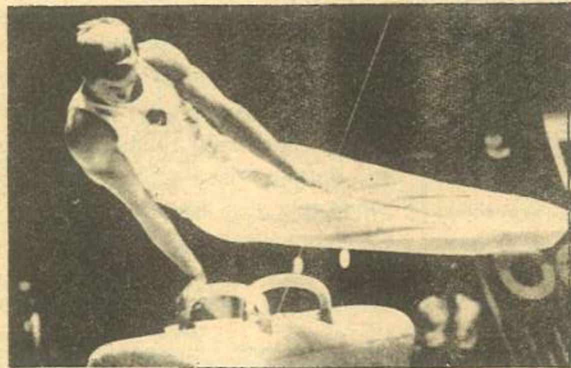
d) Bir sanat eseri, ancak insanlara yeni bir şey verdiği, onların duygularını, düşüncelerini, irade ve isteklerini zenginleştirdiği ve insanlardaki yaratıcılığı harekete geçirdiği zaman gerçek bir sanat eseri olur.

Sosyalist gerçekçi yöntem, yaşamın, insanın ve insanın toplum ile ilişkilerinin en kapsamlı ve eksiksiz bir biçimde saptayabilmesi için sanatçıya en geniş olanakları verir. Bu yüzden, çağımızın başlıca toplumsal çatışmalarının sosyalist gerçekçi sanatçıların eserlerinde en iyi biçimde yansımış ve yorumlanmış olması doğaldır.

Ama, yukarıda sözü edilen ilkelerden de anlaşılacağı gibi, sosyalist gerçekçiliğin sanatçıya her şeyi çözen, dokunduğunu güzelleştiren bir büyülü değnek vermediği de besbelli. İşçi sınıfının bilimsel dünya görüşü, sanata genel ideolojik ilkeleri getiriyor sadece. Bunun ötesi, sanatçının kendi kavrayış gücüne, yeteneğine, yaratıcılığına kalmış.

★ Sosyalist ülkeler sporun her dalında kapitalist ülkeleri geride bırakıyor. Ancak asıl çarpıcı olan bazı spor dallarında mücadelenin artık yalnızca sosyalist ülkelerden sporcular arasında sürüyor olması. Jimnastik ve buz pateni bu durumun en tipik örnekleri. Örnekler giderek çoğalıyor.

SANATÇININ TARAF TUTMASI

Dünyanın ilk sosyalist devriminin başarıya ulaşması, böylece emekçilerinin kaderinin değişmez olmadığının kanıtlanması, işçi ve emekçi sınıflara yakınlık duyan kültür ve sanat adamlarını da etkiledi. Bu arada, işçi sınıfı, sınıf mücadelesinde kimsenin tarafsız kalamayacağı görüşünü ortaya atarak ısrarla savundu. Sonuç olarak, birçok sanatçı, işçi ve emekçi sınıflardan yana tavır aldı, onların mücadelesine etkin biçimde katıldı, bu mücadelenin öncülüğünü yapan örgüte bağlandı.

Pek çok örnek göstermek mümkün. Ama dünyanın her yanında yetişen Gorki, Şolohov, Mayakovski, Nâzım Hikmet, Dimov, Neruda, Aragon, Brecht gibi sadece bizde bilinen sanatçıların adlarını saymak bile epeyce yer tutar.

Ayrıca, Ekim Devrimi, sosyalizmi ve sosyalist gerçekçiliği benimsememiş, ama yetenekli ve dürüst sanatçıları da büyük ölçüde etkilemiştir. İşte iki örnek:

★ Sovyet toplumunda sinemadan sonra en yaygın ve sevilen kitlesel eğlence aracı sirklerdir. Devrime kadar dağınık bir biçimde bulunan sirkler 1919 yılında "Seyirlik sanatın birleştirilmesi" konulu kararla merkezi bir örgütlenmeye kavuşturuldu. Bugün sirk elemanları küçük yaşlarından itibaren ayrı okullarda eğitim görerek yetişme olanağına sahip. Böylece mesleklerinin hem teknik hem de sanatsal düzeyi çok daha yüksek olabiliyor. Altmış sabit, ondört de gezginci sirk bulunuyor SSCB'de.

Ünlü Amerikalı yazar Theodor Dreiser 1938'de şunları söylüyor: "Rusya'nın sosyalizm rayına oturması, Amerika'da var olan toplumsal eşitsizliği apaydınlık gün ışığına çıkarmıştır; öyle ki, bütün hedefi toplumsal sorunlardan usturuplu bir biçimde kaçınarak okuyucuyu saptırmak olan kitapların yanı sıra, ortaya toplumun değiştirilmesi gereğini gösteren öbür kitaplar da çıkmaya başlamıştır kaçınılmaz olarak".

Büyük Alman romancı Thomas Mann ise 1920' lerde şöyle yazmış: "Hepimiz hissedip biliyoruz ki, 'Dünya Devrimi' olarak bilinen müthiş bir değişme dalgası, yaşama tarzımızdaki kökten bir değişme, bütün Avrupa'yı silip süpürmekte; bunun gerçekleşmesi için de ahlâki, bilimsel, ekonomik, siyasal, teknik ve sanatsal her türlü yola baş vurulmaktadır. Bu değişme öyle bir hızla ilerlemektedir ki, savaştan önce ya da sonra olsun, doğan çocuklarımız, bizim eski düzenimizi pek az anımsayabilecek, tümüyle değişik bir dünyada yaşayacaklardır. "Dünya Devrimi" yerleşik bir olgu haline gelmiş bulunmaktadır. Ha bunu inkâr etmek, ha hayatı ve gelişmeyi inkâr etmek; ha bunun karşısında tutuculukta direnmek, ha kendini tutup hayatın ve gelişmenin dışına atmak, ikisi de aynı şeydir".

Burjuva ideolojisinin ve sanat anlayışının bütün saldırılarına rağmen, sanatın partizanlığı bugün birçok sanatçı tarafından kavranmış durumdadır. Burjuva propagandasının sosyalizmde olmadığını ileri sürdüğü "yaratma özgürlüğü"nün, tümüyle para kesesine bağlı bir "özgürlük" olduğu açıkça ortaya çıkmıştır. Buna karşılık, kültür ve sanatın her alanındaki en zengin, en ileri eserler sosyalist toplumlarda yaratılmaktadır.

KİTLELERİN KATILIMI

Kapitalizmde sanat eseri de bir maldır. Sanatın izleyicileri ise müşteriler. Sanatçı eserini tamamladıktan sonra süreç orada kopar. Sonra eser bir mal olarak piyasaya sürülür ve bu malla "müşteri" durumundaki izleyicilerin ilişkisi başlar. Sanatçı için izleyici ile ilişki kurmak, onunla diyaloga girmek gerekmez. Zaten bunun olanakları da son derece sınırlı tutulmuş; var olanlar da ticari bir amaca, "mal"ın, ilerde daha iyi satıp daha çok kâr getirmesine yönelik olarak düzenlenmiştir.

Ayrıca, nitelikli sanat eserlerinin, hele düzene karşı çıkan eserlerin kitlelere yaygın biçimde ulaşması, olabildiği kadar, engellenmeye çalışılır. Kitlelerin sanatsal beğenileri geri, ilkel bir düzeyde tutulur.

Oysa, Ekim Devrimi'nden sonra kurulan sosyalist toplumlarda kitlelerin kültür ve sanat çalışmalarına katılımı, daha önceki dönemlerde eşi görülmemiş ölçüde artmıştır. Üstelik burada, kitlelerin hem izleyici hem de üretici olarak katılımı söz konusudur.

Sosyalizmde kültür ve sanat çalışmaları en yaygı biçimde kitlelere ulaşmaktadır. Bugün dünyanın en çok kitap okuyan toplumları sosyalist toplumlardır Bu durum Birleşmiş Milletler istatistiklerinde açıkça görülmektedir. Örneğin, nüfusu Türkiye nüfusunu üçte biri, dörtte biri kadar olan sosyalist toplumlard

ÜYÜK EKİM DÖNEMECİ

★ Bale denilince dünyanın her yerinde bir tek kelime çağrışım yapar: "BOLŞOY". Moskova'daki ünlü Bolşoy Tiyatrosu. Köklü bir kültür mirası ve sosyalist toplumun yaratıcı katkıları. Ulaşılan sonuç bu nedenle hiç şaşırtıcı değil.

★ Sovyetler Birliğinde sosyalist insanın geliştirilmesi sürecinde genç kuşaklara ve onluran yetişmesine büyük önem verilir. Aşağıda verilen örnekler ilkokul çağı çocukları için sağlanan tatil kamplarından seçilmiştir. Bu kamplara "GENÇ PİONER KAMPI" adı veriliyor. İnsanların kişilik ve yeteneklerini geliştirmeleri için sahip olduğu olanakları göstermesi bakımından çok ilginç örnekler.

★ SSCB'de ilk Pioner kampı 1925 yılında açılmış, 320 çocuk yararlanabilmiş.

★ 1977 yılında kamp sayısı 37.000, yararlanan çocuk sayısı ise 11.100.000

★ 11.500.000 çocuk anaokulu ve kreşlerden yararlanıyor.

Özel uğraşıları olan çocuklar için;

★ 900 adet "genç teknisyenler merkezi"

★ 525 "genç doğacılar merkezi gibi özel tesisler de kurulmuş.

herhangi bir şiir kitabı, bizde ve bizim gibi ülkelerde en çok satan şiir kitabından birkaç kat daha fazla basılıyor. En küçük kentlerde bile kütüphaneler, tiyatro, sinema salonları, kültür merkezleri kuruluyor.

Ancak, kitlelerin kültür ve sanat çalışmalarına izleyici olarak katılımında sadece niceliksel bir sıçrama değil, aynı zamanda büyük bir niteliksel değişim de var. Kitleler artık edilgin (pasif) izleyiciler durumunda değil. İzledikleri sanat eserlerini tartışıyorlar, eleştiriyorlar, yargılıyorlar. Sanatçılarla birlikte yapılan bu çalışma sanatın gelişmesi için yepyeni boyutlar getiriyor. Hemen hemen bütün sosyalist toplumlarda şöyle uygulamalar yapılıyor: Diyelim, herhangi bir işyerinde, bir fabrikada, işçilerin isteği üzerine sendika, işçilerin ilgiyle okuduğu birromanın ya da başka tür bir kitabın yazarıyla ilişki kuruyor. İşyerinde yazarının da katılmasıyla kitap enine boyuna tartışılıp değerlendiriliyor. Günümüzün en ünlü sosyalist sanatçıları, bu tür toplantıları, sanat yaşamlarının en önemli, en coşku verici olayları olarak anlatıyorlar. Bu ve daha başka yollarla, "insanlığın tarih öncesi dönemi"nde hiç üzerinde durulmamış "sanatçı-sanat eseri-izleyici" ilişkisi en sağlıklı biçimde kurulmuş oluyor.

Tanınmış bir İngiliz yazarının başından geçen şu olay yukarıda söylenenlerin çarpıcı bir göstergesi niteliğinde: Bu ünlü yazar, İngiltere'nin bir limanında, sosyalist ülkelerin birinden gelmiş bir şilebin tayfalarıyla, gemi işçileriyle konuşmuş, Bu işçilerin kültür-sanat konularındaki bilgilerine, anlayışlarına hayran kalmış. İşçiler onunla büyük İngiliz şairi Shakespeare üzerine tartışmaya girişmişler. İngiliz yazarı "Bizim şairimiz olan Shakespeare'i bizden iyi biliyorlardı. Hayret ettim." diyor. Sosyalist ülkenin işçileri yazara şunları söylüyorlar: "Sizin işçilerinizle konuşalım dedik Ne Shakespeare'i okumuşlar, ne de öteki büyük yazarlarınızı. Eğer yanlış anlamadıysak, James Bond adında bir yazarın kitaplarından başka şey okumamışlar". Kitleler, etkin (aktif) izleyici olmanın ötesinde, belki daha da önemlisi, yaratıcı olarak kültür-sanat çalışmalarına katılmaktadırlar. Pek çok işçi, emekçi sanatsal çalışmalara giriyorlar, çeşitli sanat dallarında yeteneklerini geliştirme olanaklarını kullanıyorlar. Sosyalist toplumların en küçük yerleşme merkezlerinde bile çok sayıda amatör tiyatro topluluğu, müzik toplulukları, halk dansları grupları ve benzerleri üretici çalışma içindeler. Sosyalist toplumlarda sporun nasıl en geniş kitlelerce yapıldığı artık Türkiye'de de biliniyor. İşte sanat çalışmaları da nerdeyse kitlelere bu ölçüde yaygınlaşmış durumda.

YENİ BİR İNSAN DOĞUYOR

Sosyalist toplumda bütün kültür çalışmalarının temel ödevi, sosyalist insanın kişiliğinin manevi boyutlarının oluşup gelişmesine, aralıksız olarak zenginleşmesine ve yücelmesine yardımcı olmak, biçiminde dile getiriliyor. Bu yeni insan bencil, bireyici çıkarlarının çerçevesini cesaretle aşacak, toplumsal gelişme uğruna yaşayacak ve çalışacak, gelecek günlerin güzelliğini coşkun bir hevesle yaratacak bir kişiliğe sahiptir.

İşte sanat ve kültür, bu yeni kişiliğin oluşmasına etkin yollarla yardımcı olmakla, insanın bilincini geliştirmek ve iç varlığını zenginleştirmekle, toplumun ilerleyişinin itici gücü olabilir. Böylelikle sanat ve kültür, bütün toplumla, yaşamın bütün alanlarıyla kaynaşır. Ekim Devrimi'nden bu yana, sanat ve manevi kültür konusunda insanın sadece tüketici yönünün geliştirilmesiyle yetinilmiyor; maddi ve kültürel değerlerin eylemsiz tüketicisi olan toplumsal tipin gevşekliği yok edilerek kişinin üretici, yaratıcı yönü daha çok canlandırılıyor.

Bu yeni insanın yaratılmasını emekten, çalışma sürecinden bağımsız olarak düşünmek mümkün değil. Çünkü, kapitalizmin tersine sosyalizm, insanın yalnız emeğinin sonuçlarından değil, aynı zamanda çalışma sürecinin kendisinden de, çalışmaktan da mutluluk ve doygunluk sağlaması için gerekli koşulları git gide daha hızlı biçimde hazırlıyor; bu amacı hiç bir zaman gözden uzak tutmuyor. Kültür ve sanat adamları da yeni insanın emek konusundaki bu yaratıcı yaklaşımının kökleştirmede artan sorumluluklar yükleniyorlar.

Kişisel yeteneklerin doğru biçimde oluşturulması, geliştirilmesi ve uygulanması manevi gereksinmelerin karşılanmasında büyük rol oynuyor. Kişinin görevleriyle yetenekleri arasındaki uyumluluk arttıkça emekten duyduğu hoşnutluk da artıyor.

Sosyalist toplum insanın bütün yeteneklerini özgürce geliştirebilmesi için gerekli maddi ve manevi koşulları hazırlıyor. Ama buna karşılık, birey de bütün yeteneklerini sonuna kadar geliştirmeyi sadece kendi kişisel sorunu olarak görmüyor; tam tersine, bunu topluma karşı sorumluluğunun bir gereği olarak görme bilincine sahip.

Kültür, sosyalist toplum insanının eğitimini bir görev olarak üstleniyor. Kapitalist toplumda kültür, geniş kitlelerin kültürel-sanatsal gereksinimlerini güdükleştirir, onların beğenilerini ve değerlendirme ölçütlerini sığ ve geri bir düzeyde tutar. Oysa sosyalist toplumda kültür, kitlelerde özellikle yüksek düzeyli ve büyük estetik gereksinimler ve ölçütler oluşturmakta, beğenilerini geliştirmekte, yeteneklerini öğrenim sürecinden geçirip biçimlendirmekte ve uygulamakta üstün başarılar kazanıyor. Ama kişinin olgunlaşması ve gelişmesi hiç bir zaman kendine dönük bir amaç olarak ele alınmıyor. Kişisel olgunlaşma toplumsal evrime bağımlı kılınıyor ve bu evrime katkıda bulunuyor; öğrenilen, benimsenen doğa ve toplum yasaları insanın çevresindeki gerçekliğin değişmesine yardımcı oluyor. Böylece, bilinçli insan yaşamının anlamı ve özü gerçekleştiriliyor.

Bu yeni insan günden güne geliştikçe, sayısı ve dünyadaki etkisi, gücü arttıkça; burjuva toplumunun ve ideolojisinin "insanoğlu açgözlüdür, hırslıdır, kendi çıkarını her şeyin üstünde tutar", "kötülük insanın içindedir", "önce can, sonra canan", vb. gibi değer yargılarının, "ahlâk ilkeleri"nin, "her koyun kendi bacağından asılır" gibi "eylem önerileri"nin kofluğu apaçık ortaya çıkıyor.

Gerçekten de, büyük bilginin öngörüsü doğrulanmıştır. İnsanlığın tarih öncesi sona ermiş; emekçi insanlık kendi gerçek tarihini yaratma yolunda dev adımlar atmaya başlamıştır.

yolladıklarınız

YÜRÜYORUZ

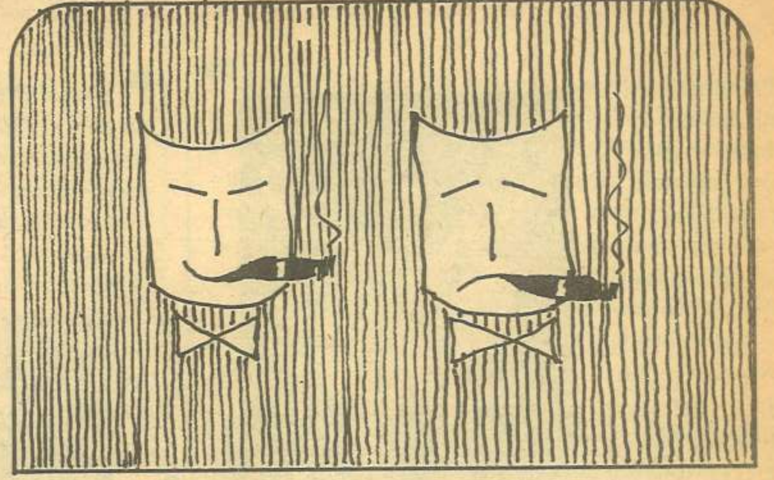
Durdururuz sandılar
bir anda bizi
baskıyla zulümle
Durdururuz sandılar
kanla ölümle
İşte
yine yürüyoruz
o kanlı meydanları aşarak
ölülerimizin üstüne basarak
Doğacak günlere doğru
İşte
yine yürüyoruz
açlığa çıplaklığa karşı
lokavtları aşarak
Faşizmin üstüne
İşte
yine yürüyoruz
direnişler, türküler,
grevler
Yarattığımızı yaşamaya
İşte
yine yürüyoruz
evreni kurmaya
sınıfımızın bilincinde
ellerimiz kenetli

Taner GÜREL

DEVLET TİYATROSU MU? İKTİDAR TİYATROSU MU?

Devlet Tiyatrosunu hepimiz biliriz, salonlarına girip hiç oyun seyretmemiş bile olsak, en azından ismini duymuşuzdur. Ülkemizin tek ödenekli tiyatrosudur bu tiyatro. Yani, devlet sermayesi ile çalışan tek tiyatro, yani sahnede oyuncuları salonda oturan seyircilerden daha fazla bile olsa, perdelerini kapatmayan, iflas etme tehlikesi olmayan tek tiyatro. Ülkenin sahnede her türlü giysiyi, dekoru cesurca, paradan korkmaksızın kullanabilen ve büyük ödemeler ile dışardan yönetmen getirebilen tek tiyatrosu.

Türkiye'de devlet eli ile tiyatro sanatını yaygınlaştırmak amacı ile kurulmuş en geniş olanaklara sahip kültür sanat kurumu olarak tanımlanabilir Devlet Tiyatrosu.

OYUNLAR VE İKTİDARLAR

Bu kurum nasıl çalışıyor, yönetilişinde egemen olan anlayış nedir, üstlendiği önemli görevleri yerine getirebiliyor mu? Bu soruların aydınlığında Devlet Tiyatrosunu biraz daha tanıyalım. Örneğin, tiyatronun son bir iki yıllık repertuarının nasıl değişkenlik gösterdiğini, oyunların nasıl seçildiğini görerek başlayalım kurumu tanımaya:

Geçen yıl, Altındağ Tiyatrosunda "Koçyiğit Köroğlu" adlı bir oyun oynandı. Fazıl Hayati Çorbacıoğlu'nun yazdığı bir oyundu bu. Altındağ Tiyatrosunda, zamanında halka tiyatro götürmek amacı ile kurulmuş tiyatroda oynandı.

Sanatçılar tarafından, isteksizce, zorla oynanan bu oyun, seyircilere ufak da olsa bir mesaj vermekten çok uzaktı. İçinde yalnızca sık sık Türklüğe övgü düzen bölümleri iyi anlaşılabilmekteydi.

Bunun dışında bu önemli kültür sanat kuruluşunda bu oyunun neden oynandığının cevabı ise gayet açık: "MC Hükümetinin faşist yandaşlarına yağ çekmek için." Tiyatro sanatı açısından bakıldığında ise ilkokullu öğrencilerin müsamerelerinin bir kopyası görünümünde. Tüm dekor-kostüm olanakları ve isim yapmış oyuncuları bile başarılı olmasına yetemedi oyunun.

TÜRKMEN DÜĞÜNÜ

Bir başka örnek oyun ise, geçen yıl Küçük Tiyatro'da oynanan Ali Yörük'ün yazdığı "Türkmen Düğünü." Bir Türkmen Düğününü ve sözde, Türkmenlerin düğün gelenek ve göreneklerini anlatmaya çalışan bu oyun, sahneye doldurulmuş bir yığın allı pullu sözde Türkmen kızlarını ve onların gelenek ve göreneklerinin üstün güzelliğini vurgulamaya çalışıyordu. Bu arada seyirciye bol bol ezan dinletilerek dini duygular da kamçılanmak isteniyordu. Bunun yanında Türkmenlerin toplumsal yaşamlarında hiç çelişki yokmuşçasına, yaşam duygusal bir takım ilişkilerle hiç bir ekonomik çelişki ile karşılaşmadan sürüp gidiyor oyunda.

Yine Küçük Tiyatro'da bu yıl oynanan "Üçüncü Selim" ise, sözde ilerici bir oyun olduğu için seçilmiş. Ancak bu oyunda da önde gelen ezan sesleri, fatihalar ve o zaman var olduğu vurgulanmak istenen "mistik" havanın güzelliği propagandası.

Tabii yalnız bu tür oyunlar sergilenmiyor devlet tiyatrosunda. Zaman zaman dünya şaheserlerinden örnekler de veriliyor. Örneğin Büyük Tiyatro'da oynanan 'My Fair Lady' müzikali, Ankara sosyetesinin büyük ilgisini çekiyor. Yine Ankara sosyetesi düşünülerek, Oscar Wilde'ın "Yelpaze" adlı oyunu sergileniyor bu tiyatroda. Ancak onların dahi ilgisini çekmeyecek bir sahnelenişle. Yönetmenin oyunda anlatılmak istenen birşey yokmuşçasına, oyuncuları sahnede sadece birer kukla olarak kullandığı bir oyun bu. Altındağ'da bu yıl oynanan Hidayet Sayın'ın "Topuzlunun Sonu" adlı oyununda ise, yönetmen, oyunun gericiliğe karşı olan özünü vurgulayarak sahneledi diye, tüm oyuncularla birlikte, Genel Müdür'den sunturlu küfürler yiyor. Yeni Sahne'de oynanan Henrik İbsen'in oyunu "Hedda Gabler" ise Ankaralı entellektüellere daha hoş görünebilmek için seçilen yöntemle sergilenince, Genel Müdürün oyunu, hele ilk gecede Kültür Bakanı yanında iken, terkedip gitmesine neden oluyor; tabii sonra bir sansür uygulaması ile bazı değişiklikler yapılıyor.

Hükümetlerin bir kültür politikası saptamaksızın yıllardır kendi politikalarına uygun bir denetimle çalışmasını sağladıkları Devlet Tiyatrolarının Genel Müdürü ise ünlü Cüneyt Gökçer. 27 Yıldır Devlet Tiyatrolarını her türlü hükümetin isteğine göre, koltuğunu tehlikeye atmadan "ustaca" yönetiyor. Bu önemli kuruluşun "iktidarların tiyatrosu" olmasına karşın önerilerde bulunan aydın sanatçılarını da, mümkün olduğunca tiyatrodan veya Ankara'dan uzakta bulundurmaya çalışıyor. Ancak, tüm ülkede olduğu gibi Devlet Tiyatrosunda da çalışanların hızlı bir bilinçlenme içerisine girdikleri görülmekte. Konservatuarı son bir iki senedir bitirip gelen genç kuşak sanatçıları bu anlamda cesurca görüşlerini savunuyorlar. Ancak bunu Genel Müdür'ün hışmını göze alarak yapmak gerekiyor. Nitekim son staj sınavında Devlet Tiyatrosu tarihinde ilk defa, sekiz yeni mezun stajyer sanatçının staj süresinin bir yıl uzatılması bunun açık delili. Ancak Devlet Tiyatrosunda çalışan ve bu tiyatronun önemini kavrayan sanatçıların, diğer tüm kafa ve kol emekçileri gibi, grevli toplu sözleşmeli sendikal hak alma yolunda, hızla örgütlenmek istemeleri de görünen bir gerçek.

Maksim GORKİ — ANA

BUNDAN BÖYLE, HER SAYIDA İŞÇİ SINIFINDAN YANA SANAT ESERLERİYLE İŞÇİ SINIFININ BİLİMSEL DÜNYA GÖRÜŞÜNÜN KAVRANMASINDA ÖNEM TAŞIYAN, KÜLTÜRÜN ÖTEKİ ALANLARINDAKİ ESERLERLE İLGİLİ TANITMA YAZILARINA YER VERECEĞİZ. BURADA, SADECE GAZETENİN YAZI KADROSUNUN DEĞİL, OKUYUCULARIMIZIN YAZILARI DA YER ALABİLECEK. AŞAĞIDA, ANKARA'DAN BİR OKUYUCUMUZUN, SİNAN SERİN'İN YAZISINI YAYIMLIYORUZ.

Sinan SERİN

İşçi sınıfının en büyük sanatçılarından biri olan Maksim Gorki, Ekim Devrimi'nden önce ve sonra çok önemli eserler vermiş, "sosyalist gerçekçiliğin babası" olarak kabul edilmiştir. Gorki'nin, en önemli romanlarından biri olan Ana'dan başka, Çocukluğum, Gençlik Yıllarım, Benim Üniversitelerim, Klim Samgin'in Hayatı gibi romanları, Küçük Burjuvalar, Ayaktakımı Arasında, Düşmanlar gibi tiyatro eserleri vardır. Bunların hemen hemen tümü de dilimize çevrilmiştir.

Ana romanı 1905'lerde, Rusya'da Çarlığa karşı yürütülen mücadeleyi anlatır. Olaylar o dönemin Rusya'sında önemli günler yaşayan bir kasaba çevresinde geçer. Romanın başkahramanlarından Vlassova (Ana), ağır işlerin ve kocasından yediği dayakların sonucu perişan yüzü kırışıklarla dolmuş, elli yaşlarında bir emekçi kadındır. Romanın öteki önemli kişisi, Vlassova Ana'nın oğlu Pavel ise yakındaki bir fabrikada çalışan genç bir işçidir. Romanın belli başlı öteki kişileri arasında da genç bir emekçi-aydın olan ve zengin bir aileden gelmesine karşın işçi sınıfının mücadelesi içinde yer almayı yeğleyen Sasya, deney sahibi bir devrimci olan öğretmen Nikolay ve kardeşi Sofya sayılabilir.

Romanda, yine bir emekçi olan babasından kalma kötü alışkanlıkları sürdüren genç işçi Pavel'in, çevresindeki işçi ve aydın devrimcilerle kurduğu ilişkiler sonunda, git gide bu alışkanlıklarından sıyrılışı, gelişmesi ve militanlaşması anlatılır. Bu arada, önceleri onlara kuşku ile bakan Vlassova Ana da gün geçtikçe bu insanlara yaklaşır; hele Pavel'in tutuklanmasıyla, kendini mücadelenin tam içinde buluverir. Fabrikaya gizlice bildiri sokup dağıtmak gibi görevler üstlenmeye başlar. Başlangıçta salt oğlu için sempati duyduğu mücadelede, artık kendi bilinciyle yer alan bir insan durumuna gelir. Yaşına aldırış etmeden yiğitçe mücadeleye girişir.

Pavel ve arkadaşları parti gibi, sosyalizm gibi kavramları tartışıyorlar. Uluslararası işçi hareketlerini izliyorlar. Bu arada, çevreleri, kurdukları ilişkiler genişliyor. Değişik yörelerde, değişik nitelikte görevler alıyorlar. Git gide, örgütlü çalışma kişisel kahramanlıkların yerin almaya başlıyor.

Bu romandaki Ana tipi, dünya edebiyatının unutulmaz kahramanları arasına girmiştir. Ayrıca bu roman, yarım yüzyılı aşkın bir süredir öncü işçilerin eğitiminde kullanılmış; on binlerce, yüz binlerce işçi tarafından dünyanın çeşitli dillerinde okunmuştur.

Çabucak ve sıkılmadan okunan bir kitap bu. İşçi sınıfı devrimcileri mutlaka okumalı.

"ŞİMAVNE KADISI OĞLU ŞEYH BEDREDDİN"

Bedrettin emekten yana görüşleriyle köylü halk üzerindeki ağır sömürüye karşı çıkmıştır devrinde. Görüşleri öz olarak ortak toprak mülkiyeti, ortak üretim, ortak tüketim ilkeleri üzerinde yoğunlaşıyordu.

Nazım Hikmet'in "Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı" adlı kitabından aldığımız bölümlerle Bedreddini anlatmaya çalışacağız. Nazım'ın şu satırlarında Bedreddin kendisini şöyle anlatıyor:

"- O ateş ki kalbimin içindedir
tutuşmuştur
günden güne artıyor
Dövülmüş demir olsa dayanmaz buna
eriyecek yüreğim.
Ben gayrı zuhur ve hu uç edeceğim!
Toprak adamları toprağı fethe gideceğiz.
Ve kuvveti ilmi, sırrı tehvidi gerçekleştirip
biz milletlerin ve mezheplerin kanunlarını
iptal edeceğiz..."

Şeyh Bedreddin bu görüşlerle sultana karşı çıkıyordu. Bu nedenle de İznik'e sürgüne yollandı. En yakın adamları olan Börklüce Mustafa Aydın - Karaburuna, Torlak Kemal de Manisa'ya yerleştiler. Görüşlerini buralarda yaymaya ve uygulamaya çalıştılar. Börklüce Mustafa ağır vergi yüküne karşı köylülerde beliren tepkilerin vali tarafından acımasızca bastırıldığını gördü. Dağınık karşı çıkışları örgütleyerek köylüleri çevresinde topladı. Bu topluluk ortak mülkiyet ortak üretim ilkeleri çevresinde yaşamlarını ve üretimi sürdürmeye başladı.

Ancak bu gelişmeler şimşekleri çekmeye başlamıştı. Saruhan valisinin saldırısını püskürttüler. Bunu Sultan Mehmed' in yolladığı ordu izledi. Büyük bir katliam yapıldı. Börklüce çarmıha gerildi. Kalanlar sürüldüler.

Torlak Kemal bu sıralarda Manisa'da bulunuyordu o da yakalanarak idam edildi.

......

Hep bir ağızdan türkü söyleyip
hep beraber sulardan çekmek ağı,
demiri oya gibi işleyip hep beraber.
hep beraber sürebilmek toprağı,
ballı incirleri hep beraber yiyebilmek,
yarın yanağından gayrı her şeyde
her yerde
hep beraber!
diyebilmek
için
on binler verdi sekiz binini..
Yenildiler.

.....

Bedreddin ise İznik'ten kaçmış bugün Romanya topraklarında bulunan Ağaçdenizi adlı bölgede güç toplamaya çalışıyordu. Burada elegeçirilerek Serez'e getirildi. Düzmece bir yargılama ve fetva ile asıldı.

....

Yağmur çiseliyor,
korkarak
yavaş sesle
bir ihanet konuşması gibi.

Yağmur çiseliyor,
beyaz ve çıplak mürted ayaklarının
ıslak ve karanlık toprağın üstünde koşması gibi.

Yağmur çiseliyor.
Serezin esnaf çarşısında,
bir bakırcı dükkanının karşısında
Bedreddin bir ağaca asılı.

Yağmur çiseliyor.
Gecenin geç ve yıldızsız bir saatidir.
Ve yağmurda ıslanan
yapraksız bir dalda sallanan şeyhimin
çırılçıplak etidir.

....

ANKARA ŞUBE GENEL KURULUNU YAPTI

Deneğimiz Ankara Şubesi 1. Olağan Genel Kurulu geçtiğimiz Ekim ayının 8'inde dernek lokalende toplandı. Şube Sekreteri Cihan Yiğin tarafından açılan Genel Kurulda Divan Başkanlığına Genel Başkan İlhan Akalın, seçildi

Daha sonra Yönetim Kurulu çalışma raporu okundu. Raporda Yönetim Kurulunun altı ay boyunca yaptığı çalışmalar, çalışmaların olumlu yanları ve eksiklikler ayrıntılı bir şekilde ele alınıyordu. Raporda geniş bir yer tutan bölüm çalışmaları tek tek incelendi ve şimdiye dek çalışmalarını başlatamamış olan grafik, foto/film, tiyatro bölümlerininçalışmalarını belli bir düzeye ulaştırmış olmalarının, bütün eksikliklere karşın, olumlu olduğu belirtildi. Raporda önümüzdeki dönemde derneğimizin önünde duran en büyük sorunun kitlelere açılmak ve derneğimizi kendi alanında söz sahibi kılmak olduğu belirtiliyordu.

Raporun okunmasından sonra söz alan üyeler, görüşlerini belirttiler. Özellikle üzerinde durulan bir nokta derneğimizin demokratik kitle örgütü olma özelliğinin ve örgütsel bağımsızlığının korunması gerektiği, dışımızdan bu özelliklerintahrip edilmesine yönelik saldırılara karşı çıkılması gerektiğiydi. Eleştiriler bölümünde söz alan üyelerin belirttiği bir başka konu da önümüzdeki dönemin güçlüklerle dolu olduğu ve bu güçlükleri aşmada üyelere büyük görevler düştüğü oldu.

Mali raporun ve tahmini bütçenin onaylanmasından sonra seçimlere geçildi. Yapılan seçimler sonucunda yeni yönetim kuruluna Cihan Yiğin (Başkan), Yüksel Akyel (Sekreter), A. Naki Öner (Sayman), Yaşar Tanzan, Canpolat Özer, Kudret Kayı ve Ahmet Çakaloz seçildiler.

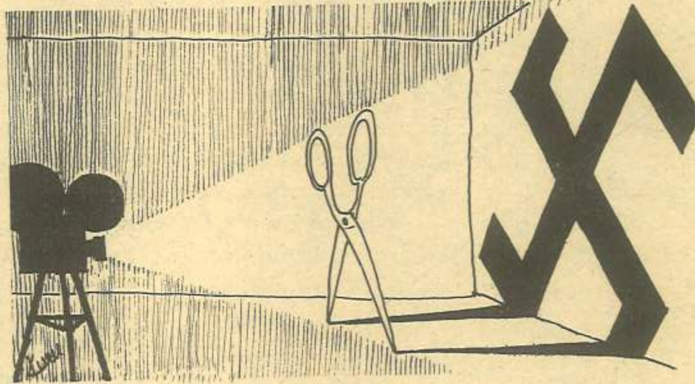
Ankara Şube Kongresi önümüzdeki çalışma döneminin işçi sınıfı kültürünün yaratılmasında yeni ve kalıcı adımlar getirmesi dileğiyle kapandı.

MC NİN SANSÜR...

(Baştarafı Sayfa 1'de)

olmayan" birçok kişinin bir az olsun aydınlanmamaları ve gerçekleri görememeleri için ellerinden geleni yapacaklar.

Yeni sansür tüzüğüne göre polisler, kaymakamlar bile filmlerin gösterilip gösterilmemesinde etken olabilecekler. Çift kademeli olarak uygulanan sansür kuruldan geçen filmlerin dahi engellenebilmesine olanak sağlıyor.

SANSÜR TÜZÜĞÜNE GÖRE FESTİVAL DÜZENLENEMEZ

Yeni sansür tüzüğü demokratik bir filmin gösterilip jüri üyesini etkilemesinden öylesine korkmuş ki,yarışma için gönderilen bir yabancı filmin bile yasaklanabilmesi için özel madde eklemiş.

Bu eklenen maddeye göre sansür kurulu Türkiye'de düzenlenecek festival ya da yarışmalara katılmak üzere getirilen filmleri de sansürden geçirme yetkisini elde etmekte. Böylelikle Türkiye' de uluslararası bir film yarışma düzenleme olanağı ortadan kalkmış oluyor.

MC film bürosu olarak çalışmasını sürdüren sansür kurulu böylelikle yeni tüzüğe harfi harfine uyarak kendilerine gelen tüm filmleri büyük bir titizlikle incelemekte.

İŞTE GÜZEL BİR ÖRNEK

Örneğimiz "Gülşah"ın bir filmi ile ilgili. Gülşah, Hülya Koçyiğit'in kızı ve çocuk filmleri çevirmekte. Çevirdiği filmlerin amacı ise ne "ulusal bütünlüğü bozmak" ne de "sınıf kavgasını körüklemek"; kısacası MC'ye ters düşmüyor.Gülşah'ın güldürü niteliğindeki filmi bile sansürde takıldı kaldı. MC sansürcüler Gülşah'ın eşeğinin adını beğenmediler. "Düldül" Peygamber efendimizin atıydı ve Düldül adının geçtiği film beyazperdede gösterilemezdi.

Evet eşeğin adı sansür kuruluna ters geldiği için bir ufak teknik oyunla bülbül haline getirildi. Artık film piyasasına sürülebilirdi.

Eşek isimleri ile bu kadar uğraşan sansür, sermayenin çıkarlarına dokunan yapıtlara neler yapar anlamak güç değil. Sömürüyü, yoksulluğu anlatan filmlerin "sınıf kavgasını körüklemek" ya da "bölücülük" suçlamaları altında kalmaları işten bile değil. İşte çağımızın çağdışı sansürü.

SANSÜR AHLAKSIZLIĞA KARŞI MI?

Bütün bunlara karşı söylenen şu: "Bırakalım ahlaksızlık mı yapsınlar?" Demek sansür ahlakımızı korumak üzere oluşturulmuş. Buna inandığımızı kabul edelim. Peki seks sahnelerinin en iğrençleri ile dolu filmler kuruldan nasıl geçiyor? Kuruldan geçmese bile, nasıl piyasada boy gösteriyor? Bu ahlaksızlık değil midir? Bu filmlerle kalınsa yine iyi. Herkesin bildiği,belli sinemalarda bu "ahlaka uygun" filmler arasına, dışardan getirilen seks filmleri monte edilerek gösteriliyor. Bu eklerle filmler daha ahlaka uygun, MC sansürcülerine daha yatkın bir hale geliyor olmalı. Yoksa sansür böyle bir şeye neden izin versin, değil mi?

SINIF MÜCADELESİNE HAYIR, SEKSE EVET

İşte gerçek amaç. Nasıl gizlenirse, nasıl süslenirse yine de sırıtan gerçek. Geniş emekçi yığınlar kendi sorunlarını ve çözümlerini göremiyecekler perdede. Onların sınıf bilinçleri geliştirilmemeli çünkü. Sansür kurullarından onların birazcık olsun aydınlanmalarını sağlayacak filmler bile geçmemeli. Onlar bol sekslı, vurdulu kırdılı filmler seyredebilirler. Çünkü onların kafaları da gözleri de kör edilmeli.

Dolap beygirleri gibi gözlerinin yanlarına çekilen perde ile çevrelerini görememeliler ve gösterilen yolda, nereye gittiklerini bilmeden yürümeliler. Sansür perdesini ortadan kaldırdığı zaman, bu kişiler yerlerinde saydıklarını görecekler ve kafalarını başka yönlere çevirebileceklerdir.

PAHALILIK YÜKÜ ALTINDA

Hayat pahalılığı hakkında bir röportaj yapmak için Ankara'nın gecekondu semtlerine gidecektik. Minibüse bindiğimizde yolcular arasında her zaman rastlanabilen sohbet sürüp gidiyordu. Ve söz her sohbette olduğu gibi günlük hayatın zorluklarına gelip dayanınca söze karışalım dedik. Dolmuş şoförü ile röportaj yapabilirdik:

"— Ne diyorsunuz hayat pahalılığına?"

"— Hayat pahalılığı mı, kim demiş kardeşim hayat pahalı diye, hayat basbaya ucuz işte."

"— Efendim, pahalı değil mi sizce?"

"— Değil elbette. Ortalığa baksana kardeşim, 24 saat ecele direksiyon sallıyoruz. Bir köşede kurşun yemek de var, kaza yapmak da. Ötesi desen, hastane kapısında gidiverirsin işte."

"— Peki ya zamlar?"

"— Eve yavan ekmek götürmeye razı olduk, bu gidişle yarın onu da ararız. Soğuklar bastırdı, daha kömür de alamadık. Daha ne kardeşim, hayat ucuz değil mi? En ucuz şey vallaha, bedava, bedava. Hemen kaybetmek işten değil."

Şoför haklıydı tabii. Onun bu sözlerini destekler konuşmalar başladığında ineceğimiz yere gelmiştik. Minibüs yolcularını hayat ücretleri ile başbaşa bırakıp, yolumuza yaya devam etmeye başladık.

Mahallenin çamurlu sokaklarında yürürken, bir kapının önünde tahta bir iskemleye oturmuş yaşlı bir teyze dikkatimizi çekti. O da bizimle ilgilenmiş olmalıydı ki, gülümseyerek bizden yana bakıyordu:

"— Merhaba teyze, nasılsın?"

"— İyi diyelim iyi olalım evlat."

"— Teyzeciğim pahalılık hakkında konuşmak istiyorduk da."

"— Evladım, zamlar hakkında düşüncemi yazacaksın da ne olacak? Büyükler insafa gelip torunların karnını mı doyuracak, yoksa evi mi ısıtacak?"

"— Ama teyze 'zamlar milletimizin hayrınadır' demişlerdi."

"— Onların kastettiği millet başkaları olmalı evladım. Görmüyor musun halimizi."

Sohbetimize devam edecektik ki, kapı açıldı ve yaşlı teyzenin kızı sandığımız biri onu içeri soktu. Bir yandan da azarlayıp duruyordu:

"— Kapı önünde konuşup durma, başımızı zora sokacaksın birgün. Görmüyor musun çevrede olanları."

Yürüyüşümüze devam ederken, karşıdan bir başka yaşlı teyzenin geldiğini gördük. Elinde tenceresi durup bize bakmaya başladı:

"— Hayrola evladım, birini mi aradınız?"

"— Hayır teyze, pahalılık hakkında görüşmek isterdik."

"— Sorun da, nesini söyleyeyim pahalılığın?"

"— Son yapılan zamlar sizi etkiledi mi?"

"— Kimi etkilemedi ki, aldığımız herşeyin fiyatı iki misline çıktı. Karnımızı zor doyurur olduk. Evde yedi nüfus, mideler bu boş tencereye döndü vallahi."

"— Teyzeciğim zamların adına fiyat ayarlaması demişlerdi buna ne dersiniz?"

"— A yavrucuğum, zamın adı zemzem olsa yine zamdır. Ne derlerse desinler biz eskiden kıtkanaat geçinirken, şimdi doyamaz olduk mu, olmadık mı? Ben ona bakarım."

Teyze elinde boş tenceresi, biz uzaklaşırken, hâlâ kendi kendine söyleniyordu. Hayat pahalılığına tepkisi sözlerinde boğuluyor, pek anlaşılamaz hale geliyordu.

Mahallenin sonlarına doğru çamaşır asan bir genç hanıma rastladık. Yanına gidip onun da düşüncelerini anlamak istiyorduk. Her zamanki sorumuzu genç hanıma yöneltince elindeki çamaşır sepetini yere bırakarak konuşmaya başladı:

"— Ne anlatayım bacım. Bizim bey gece gündüz demez çalışır. Bebeler desen daha küçük, yalnız yerler. Ben ara sıra gündeliğe gidersem, ele güne muhtaç olmadan geçiniriz."

"— Evinize et giriyor mu?"

"— Ayda iki üç kıyma alırız. Ben parça parça idare ederim. İkiyüz elli gram kıymayı yemeklere katıp katıp bebelere veririm."

"— Kışın nasıl ısınıyorsunuz?"

"— Kömür sobası var içerde. Daha muhtardan kâğıt almadık. Sıra beklemek de gerekiyor. Bir ton kömür için rezil rüsva oluyoruz, ama ne yaparsın..."

Genç kadın hayatı çile doldurmak olarak görüyor. Çekilen çilelerin kaynağını bilemiyordu. Soruyoruz:

"— Peki sizce bu durumlara karşı birşey yapılamaz mı?"

"— Çile deyip susmak olmuyor, bilmem mi. Ağlamayan çocuğa da meme vermezler ama ne yapmak gerekir anlıyamıyorum. Cahillik işte, siz birşeyler yazıverin, nasıl düzelirse düzelsin.."

